

Renata Vendrová: Můj osud

Narodila jsem se v Praze 4. října 1940 v rodině, která patřila ke střední třídě. Tatínek byl strojní inženýr a maminka v domácnosti. Dědečkové byli živnostníci, jeden Vendr měl v Praze na Žižkově obchod s botami a malou dílnu, kde se vyráběly jezdecké holínky na míru. Druhý (Urban) měl konzervárnu na zeleninu v Nedomicích u Všetat a zemřel 14 dní po mém narození. Konzervárnu zdědil jeho syn – bratr mé maminky. Strejda měl ty nejlepší nakládané okurky, co jsem kdy jedla. Babička Urbanová bydlela později v Praze, kde moje maminka a její bratr chodili do školy. Maminka měla rodinnou školu. Bydleli jsme v Libni, protože tatínkovo 1.místo po ukončení studia bylo v Loděnicích. Měla jsem 2 mladší sestry – Mirku a Nadu. V první a druhé třídě jsem měla paní učitelku Dolores Nezbedovou, která byla důsledná a věrná masarykovské tradici a v tomto duchu nás učila. Seifertovu báseň „To kalné ráno to si pamatuj mé dítě“ jsme poslouchali tiše jako myšky. V roce 1948 paní učitelku Nezbedovou vyhodili a místo učit děti pracovala jako řidička tramvaje. Často jsme ji vídali v její práci a mluvili s ní. Další paní učitelku jsem moc ráda neměla. Až zase na střední škole jsem měla dobré učitele, na které se pamatuji.

Po roce 1948 vyhodili mého tatínka z ČKD, kde měl dobré postavení. Dědečkovi Vendrovi zabavili obchod, dílnu a finanční prostředky. Dostali s babičkou každý 200 korun měsíčně a chtěli je vystěhovat z Prahy do Vejprt. Z jejich bytu v jejich domě se staly menší byty a v jednom na konec mohli zůstat. Babička Urbanová měla byt v domě na Žižkově, který částečně vlastnila. Tato léta jsem strávila díky rodičům a prarodičům v poměrné bezstarostnosti. Rodiče a prarodiče jsem neslyšela naříkat a si zoufat, ale měli soucítění s těmi, kteří byli vězněni a byli na tom proto hůř. O situaci se doma mluvilo a já postupně vnímala rozdíl mezi tím, co jsem slyšela ve škole (nenáviděla jsem učení o dělnickém hnutí a Klementu Gottwaldovi) a tím, jak žila naše rodina a o čem jsme doma mluvili. Nezapomenu na chvíle ve škole, kdy jsme začernovali určité pasáže ve školních učebnicích dějepisu a češtiny - jména lidí, kteří už nebyli u moci a nahradili je jiní. Také spisovatele, jejichž knihy měli rodiče v knihovně a já je ráda četla. Též si živě pamatuji březen 1953, kdy zemřel Stalin a za týden Klement Gottwald. To jsem myslela, že se situace obrátí. Měla jsem strejdu - advokáta (manžela tatínkovy sestry tety Věry) a ten se stále vsázel, kdy to praskne. Chtěla jsem vědět, proč rodiče neodešli jako někteří jejich známí a přátelé. Moje představy byly samozřejmě velice zjednodušené. Taky o brutalitě komunistického režimu jsem měla nedokonalé představy. Neznala jsem zlo života na vlastní kůži (kromě drobných šikan), ale jen zlo pohádek a tam nakonec vždy dobro zvítězí.

O plném rozsahu zločinů KSČ jsem se dověděla postupně až v dospělosti - během pražského jara a později v emigraci. Po maturitě na jedenáctiletce v Praze jsem šla studovat na strojní fakultu ČVUT místo po ukončení studia jsem dostala do Mepolu n.p. v Libici n/ Cidlinou - zde jsem pracovala asi 2 roky. Vdala jsem se a přestěhovali jsme se do Valašského Meziříčí, kde jsme dostali byt. Pracovala jsem nejprve v Osvětlovacím skle Valmez a pak v Tesle Rožnov ve výpočetním středisku. Přihlásila jsem se na postgraduální studium na programování a počítače na ČVUT v Praze. V letech 1965 až 1967 jsem byla na dovolené na pozvání v Rakousku a Německu (Bavorsku). Neměla jsem tenkrát úmysl zůstat v cizině, protože v této době se v Československu poměry uvolňovaly a k emigraci jsem neviděla důvod. Rozvedla jsem se a vrátila do Prahy. Mohla jsem dále pracovat v pražské Tesle. Ale brzy jsem si našla místo v Ústavu automatisace v Praze, kde jsem se spřátelila s mladými kolegyněmi a kolegy. S některými mám kontakt dodnes.

ODCHOD

Přišel rok 1968, kdy všichni v rodině podporovali změny k lepšímu - podstatná byla pro mne svoboda slova a svoboda cestování. O dovolené v Jeseníkách v červenci 1968 jsem s kamarádkou zažívala „nervy“, protože byla cvičení sovětských vojsk na Československém území a stále se nevědělo, co bude

dál - odjedou nebo? Pamatuji se, jak jsme každý den sledovaly zprávy. Pak vojska odjela a my si vydechly - ne na dlouho. Dovolená skončila a vrátily jsme se do Prahy. V Praze jsem zažila 21.8.1968. Byly to pohnuté dny a s maminkou jsme zažily kolem Prašné brány a na Václavském náměstí sovětské tanky a vojáky a diskuse našich lidí s nimi. Nejmladší sestra Nada byla jako au pair v Basileji, měla o nás strach a chtěla se hned vrátit. Telefony s ní byly dramatické a nevěděli jsme, zda to není odposlouchané. Rodiče a já jsme ji naopak nabádali, aby nespěchala. Já měla visum do Rakouska, protože jsem tam chtěla jet v říjnu na týden na dovolenou. Tatínek a maminka souhlasili, abych jela přes Víden do Basileje za sestrou. Moje rozhodnutí odjet plně podporovali, toto thema bylo léta diskutováno. Protože se v té době nevědělo nic o situace na hranici, varovali mne, abych nedělala žádné vylomeniny a neskončila na Sibiři. Do Vídně jsem jela 24.8. 1968 vlakem a zůstala u přátel než jsem dostala visum do Švýcarska. Na hranici s Rakouskem byl klid a jen českoslovenští vojáci. Ve Vídni jsem byla u rodiny, kterou jsem poznala na cestách během dřívější dovolené. Zažádala jsem o visum do Švýcarska, které jsem dostala bez problémů a s platnou jízdenkou jsem jela vlakem 4.9. do Basileje.

V Basileji na mne čekala sestra a její švýcarští přátelé. Slušně jsem se dorozumívala v angličtině, němčinu jsem neuměla. Důvod mého odjezdu byl uklidnit mladší sestru a získat čas. Věděla jsem, že nechci žít ve státě, kam by se zase vrátily staré komunistické poměry - pro mne to znamenalo zase poslouchat nesmysly a lži o době minulé a současné. V pražském zaměstnání jsem požádala o rok neplacené dovolené a to mi bylo schváleno. Tehdejší vývoj situace v Československu mne utvrdil se zatím nevracet. V rodině se dříve o emigraci mluvilo a já se neskrývala s tím, že bych to za určitých okolností udělala. Moje rozhodnutí odejít do některé západní země ovlivnila představa, že se v Československu může situace zase vrátit do dob před pražským jarem 1968. Tato představa byla pro mne hrůzná. Nechtěla jsem zase 20 let čekat na změnu a to mi bude 50! Věděla jsem, že když se tato představa neuskuteční, budu se moci kdykoliv vrátit. Švýcarsko byla náhoda, protože sestra tam byla na prázdninách. Sestra Nada se vrátila 1969 přestože dostala stipendium a možnost pokračování studia na ETH technické vysoké škole v Zürichu. Důvod byl osobní - její přítel a pozdější manžel se vrátil - stesk po domově.

PRÁCE

Chtěla jsem co nejrychleji najít práci (třeba uklízečky), abych byla nezávislá. Díky šťastným náhodám jsem velmi rychle našla místo ve výpočetním středisku velké firmy Migros jako programátorka od 1.10.1968. První plat byl 1500,- CHF a bylo to dobře srovnatelné s českými inženýry muži, s kterými jsem se znala. Od 1.1.1969 jsem dostala zvýšení na 1650.-CHF. Na začátku jsem se dorozumívala anglicky, chodila po práci do kursu němčiny a měla hrůzu z telefonu, pokud jsem byla sama v kanceláři a musela telefon vzít. Během 3-4 měsíců jsem se už dorozuměla německy -švýcarsky. Samozřejmě s chybami. Ale během roku 1969 bylo málo projektů a práci jsme si šetřili. Čas jsem v kanceláři musela strávit a tak jsem začla hledat jiné náročnější místo. Asi na jaře 1970 jsem v novinách viděla inzerát. Firma hledala „Top programátorku“ a nebyla uvedena adresa, jen telefon. Nakonec jsem sebrala odvalu, zatelefonovala a řekla, že nejsem top programátorka, ale chci jí být. Pozvali mne na pohovor. Na otázku o platě, jsem si řekla o plat 2000 CHF. Místo jsem dostala a plat na 3 zkušební měsíce byl 1800 CHF a když zůstanu 2200 CHF. S tím jsem souhlasila. Byli jsme firma, která řešila souhrnně projekty z oboru automatizace pro jiné firmy - většinou to byly banky a průmyslové podniky. Pracovala jsem a zároveň se učila další programovací jazyky „learning by doing“. Rovněž jsem měla možnost navštěvovat odborné kursy.

V letech 1975/76 byla recese a méně projektů na zakázku. Nechtěla jsem čekat až bude opravdu zle a hledala jsem nové místo. Našla jsem si místo na Universitě Zürich ve výpočetním středisku, kde jsem byla až do roku 1986. Odešla jsem, protože jsem dostala nového šéfa a ten byl malicherný a já měla do pense daleko - bylo mi 46 a už jsem nechodila do práce ráda. Nové místo bylo opět u menší firmy,

kteřá pracovala na projektech pro externí firmy. V této době jsem potkala bývalého kolegu a ten chtěl, abych šla pracovat k němu na finanční ředitelství Kantonu Zürich (Finanzdirektion Kanton Zürich). Řekla jsem mu, že už jsem slíbila vzít místo u jedné firmy a že se ozvu, kdyby se něco změnilo. U této firmy jsem zůstala přes 1 rok, perspektivy byly nejasné a tak jsem se zajímala o místo na Finanzdirektion Kanton Zürich. Místo jsem dostala od 1987/88 a zůstala až do pense 2000.

V rámci Finanzdirektion Kt. Zürich (česky asi finanční ministerstvo/ředitelství Kt. Zürich) to byl samostatný Institut für Informatik, který řešil interní projekty pro celou Finanzdirektion. Moje označení bylo „Systemspezialistin“ a dělala jsem úpravy a změny programů, které jsme dostávali od IBM. Shrnula bych pracovní část takto: Měla jsem obor, který byl nový a perspektivní, mně to bavilo a pracovala jsem prvních 10 let výhradně s muži. V každém zaměstnání jsem měla dost možností dalšího vzdělávání a v kursech jsem byla buď jediná žena nebo byla ještě další cizinka. Bylo to trochu zvláštní, ale netrpěla jsem a neměla žádné problémy, na které by stálo si stěžovat - nikdo mne neobtěžoval a měla jsem naopak hodně dobrých zkušeností a zažila i dost komických situací. Při rozhovorech o platu a podmínkách jsem si udělala předem jasno a to bylo dobře. Kromě prvního místa jsem nikdy neřekla, že nevím, co myslíte?

NEJVĚTŠÍ PŘEKVAPENÍ V NOVÉ ZEMI

Že nemusím začít jako uklízečka, ale měla jsem hned možnost kvalifikované práce. - Pocit bezpečí, a že záleží víc na mně, nepotřebuji kádrování a povolení domovních důverníků, abych něco dělala - Rychlost/efektivita správních úřadů - Dost rychle jsem se naučila německy a rozumět švýcarštině. - Švýcarské občanství mám od roku 1982 a české opět od roku 1990 Cítím se jako česká Švýcarka nebo švýcarská Češka - v každém případě jsem směs a ne jen jedno. Tak se může říci „Ani ryba ani rak“. Ale jsem ráda, že jsem to udělala, protože mi to přineslo životního partnera - Švýcara, s kterým jsem žila spokojeně 36 let. Poznala jsem ho na party Čechů a Slováků - byl tam jediný Švýcar. Měl rád i mou rodinu a s maminkou si rozuměl. Choval se ke všem návštěvám z Československa (nebylo jich málo!) velkoryse a s porozuměním. NEJOBTÍŽNĚJŠÍ: Naprosto jednoznačně smrt tatínka v prosinci 1970. Do Prahy jsem se vrátit nemohla, ale bylo to pro mne velmi smutné období. Jsem dodnes přesvědčená, že ho zabila normalizace - onemocněl rakovinou slinivky. Tatínek zemřel 14.12.1970, bylo mu 57 let. Silvestra 1970 jsem díky švýcarské kamarádce strávila u jejích přátel v Paříži. Byl to balzám na duši. S maminkou jsem se mohla vidět až v roce 1974.

CO MI NEJVÍC POMOHLA

Na začátku mi tatínek posílal každý týden 1-2 balíky tiskovin a knih. Na vánoce 1968 rodiče přiletěli a bylo opět možné o všem otevřeně mluvit. Rodiče viděli jasné možnosti, které jsem měla já a sestra Nada. Souhlas rodičů byl pro mne velkou podporou. Další pomoc jsem dostala od lidí, které jsem potkávala a to v různých situacích od samého začátku až do dnešní doby. Po roce 1989 se vracím ráda do ČR, ale ani po smrti Michaela v roce 2013 jsem o návratu neuvažovala. Byla by to další emigrace. Opouštěla bych mně blízké lidi - přátele a děti Michaela, kterým je už přes 50 a já je znám od jejich 6-8 let. Maminka za mnou mohla jezdit od roku 1974, kdy byla penzionována a spočítaly jsme, že strávila ve Švýcarsku více jak 2 roky - tříměsíční pobyty v různých ročních obdobích. Mnohokrát mi kladla na srdce, abych nezapomněla češtinu. Celou dobu jsem měla přátele mezi Čechy a Švýcary. Maminka se chtěla dožít okamžiku, abych mohla do Prahy přijet a abychom šly spolu do Národního divadla. To se nám splnilo v roce 1990. A na konec malá perlička. Po rozvodu v zari 1967 jsem jela na pozvání k rodině - jejich dceru jsem poznala v roce 1965/66 v Jugendherbergu v Rakousku - do Penzbergu u Mnichova. Jela jsem autobusem z Prahy Florenc do Mnichova. Stejným autobusem jela dívka o něco mladší než já rovněž do Mnichova. Pasažérů bylo málo a my dvě se spřátelily. K autobusu mne doprovázeli rodiče a ji doprovázela babička (nebo teta) a bratři. Zkrátka a dobře, byla to Jana -

sestra Pavla Pecháčka a jela za rodiči do Mnichova. Její tatínek byl dr. Jaroslav Pecháček ředitel Svobodné Evropy v Mnichově. Byla jsem k nim pozvaná na oběd a celou rodinu jsem poznala a setkání bylo přátelské a otevřené. Zřejmě jsem byla důvěryhodná a dověděla jsem se příběh celé rodiny. Nikdy jsem se ani slovem o této známosti nezmínila - kromě tatínkovi. Letos jsem byla v březnu 2023 na pohřbu Pavla Pecháčka, a tak po prvé o tomto setkání mluvím. SVĚT JE MALÝ...